

Beszámoló a Veszprém megyei Múzeumi Igazgatóság 1963. év munkájáról

Igazgatóságunk történetében az 1963. esztendő volt az önálló szervezeti élet első teljes éve, hiszen a munkaterv kidolgozásától, az anyagi feltételek biztosításától kezdve az előkészítés és lebonyolítás valamennyi fázisát ránk bízta felettes szerveink. Az önálló működés természetesen sok hibalehetőséget is magában rejtett. Tapasztalataink ugyan már voltak az előző évről, de nem elegendők. Létszám tekintetében is számos nehézséggel kellett megküzdenünk. S a munkatársak gárdájának összekovácsolása annál nehezebb volt, minél több feladat elvégzése tornyosult előttünk. Teendőink nagy száma ugyanis csak kis mértékben tette lehetővé, hogy a Múzeumi Igazgatóság megalakulásával bekövetkezett mennyiségi fejlődést minőségileg is fejlesszük: a kívánatos új szemléletmódot gyakori megbeszélések, viták során kísérjük meg kialakítani.

Ettől eltekintve, az 1963. esztendőben a már említett számos, sürgető feladat elvégzésével mind tudományos, mind népművelő munkánk területén még a feszített munkaterv túlteljesítéséről is számot adhatunk. Ha a kollektív munka kívánatos tartalmi mélységéről, amint fentebb említettük, még nem is számolhatunk be a teljes elégedettség hangján, kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy legtöbb munkatársunk a maga helyén igen eredményesen végezte el a ráhárult, gyakran nem is könnyű feladatokat. A közös erőfeszítéssel végzett munkák, mint például a múzeumj szervezet tudományos és ismeretterjesztő kiadványainak megjelentetése, vagy a Bakonyi Múzeum új állandó kiállításának elkészülése, áthúzódtak az 1964. esztendőre, így a kollektív munka új formáinak életrevalóságát, a közös tervezés és kivitelezés sikerességét majd csak a következő esztendő tevékenységének elemzésekor lesz módunk e szempontokból értékelni.

A múzeumi szervezet tudományos és népművelési munkájában tehát 1963-ban elsősorban az egyszemélyi vezetés érvényesült, a kollektív öntevékenysége kibontakoztatása váratott magára. Ugyanígy kell megállapítanunk, hogy 1963 a szervezet gazdasági-adminisztratív gépezete számára is a kezdés, az

önállóság tapasztalatszerző kísérleti éve volt. A tervezés és kivitelezés még nem állott egymással arányban. A kelletténél többször kellett a pénzügyi átcsoportosítás eszközéhez nyúlnunk, hogy a múzeumi munka követelményeit s egyúttal az okszerű gazdálkodás előírásait összeegyeztethessük. Kisebb-nagyobb nehézkesség volt tapasztalható az ügyintézés menetében is. Azonban, mint azt a pénzügyi szervek részéről lefolytatott többszöri vizsgálat bizonyította, az év végére már kialakult az ezután is követendő gyakorlat s tisztázódtak az elvi szempontok. Így gazdasági-adminisztratív területen dolgozó munkatársaink tevékenységét is egyértelműen jónak, eredményesnek kell mondanunk s ebben a véleményünkben, csakúgy mint a tudományos-népművelő tevékenység értékelésében, felsőbb szerveink is egyetértenek velünk.

Részletes beszámolómat az 1963. évre kidolgozott munkaterv tagolásának figyelembevételével adjuk. A munkaterv a központi irányítószerv feladatai, kiemelt fontosságú munkák után a Bakonyi, majd a Balatoni Múzeum részletes tevékenységét tárgyalta (gyűjtés, nyilvántartás, tudományos és népművelési munka felosztásban). Végül külön-külön dolgoztuk ki az egyes emlékmúzeumok, kiállítóhelyek programját. Beszámolómban a fentiekén kívül a külső, csak szakmai felügyeletünk alá tartozó muzeális gyűjteményekkel kapcsolatos tevékenységünkről is számot adunk, majd végül a fontosabb statisztikai-létszám- adatok táblázatait közöljük.

I.

Az Igazgatóság hatékony irányító, koordináló tevékenységének egyik legfontosabb feltétele egyrészt a szervezet valamennyi egységének állapotáról, helyzetéről való állandó tájékozottság, másrészt a határozott és tervszerű intézkedések végrehajtása, az azokban érintett munkatársak előzetes tájékoztatása és véleményük meghallgatása után. Ebből a célból egyrészt az egyes múzeumoktól havonként rövid, az eltelt időszak fontosabb eseményeit összefoglaló je-

lentéseket kértünk, másrészt értekezleteket szerveztünk. A keszthelyi és veszprémi múzeumok tudományos munkatársai aránylag ritkán találkoztak, az 1962. évi munka kiértékelése és az 1963. évi jóváhagyott terv megtárgyalása az év elején tartott értekezletnek volt tárgya. Majd az év végén az 1963. évi munkateljesítés és a következő év terve került megvitatásra. Mindkét alkalommal jelen voltak értekezletünkön a Múzeumi Főosztály, illetőleg a Megyei Tanács képviselői (így a többi között a Főosztály vezetője és a Végrehajtóbizottság elnökhelyettese is). Az 1963-ban még mindössze öt tudományos munkatársra szorítkozó kutatógárda a szervezet működésével kapcsolatos elvi-tudományos jelentőségű problémákat részletesebben még nem vitatta meg, ugyanígy nem bocsátkoztunk az egyes munkatársak szakmai tevékenységének vizsgálatába sem. Azt azonban, hogy mindezt szükség van, a kis kollektíva tagjai is érezték s a tudományos munkatársak létszámának növekedése 1964-ben az ilyen irányú igények kielégítését automatikusan is szükségessé tette.

Többször sor került az Igazgatóság tevékenységének külső szervek közreműködésével történő megvitatására. Így 1963 januárjában az MSZMP megyei agit.-prop. osztálya mellett működő kulturális bizottság megtárgyalta a megyei múzeumigazgató „Múzeumaink szerepe és tevékenysége népművelési célkitűzéseink megvalósításában” c. referátumát (közvetéve a Múzeumi Közlemények 1963. évi 1. száma 35—46. o.). Az Országos Múzeumvezetői Konferencián ugyanazon év decemberében ugyanő korreferátumot tartott a helytörténeti kutatás múzeumi vonatkozásairól. Járási, városi és községi tanácsok napirendjén az év folyamán többször szerepelt a helyi múzeum ügye (így Pápán, Tapolcán, Várpalotán, Veszprémben, Sümegen).

Többször volt alkalmunk viszont az egyes múzeumok gondnokainak, szolgálatvezető teremőreinek összehívására s a kismúzeumok működésével kapcsolatos problémák megtárgyalására.

Az egyes múzeumokba történt helyszíni kiszállások az Igazgatóság központja részéről ugyanis, közlekedési eszköz hiányában, csak negyedévenként egyszer voltak foganatosíthatók, esetenként még annyiszor sem.

Ezeket a megbeszéléseket a hatékony népművelési munka eszközeiről (propaganda, tárlatvezetés stb.), továbbá a gazdasági jellegű problémákról esett szó. Feltétlenül eredményesek voltak ezek az összejövetelek, ami a színvonalasabb népművelési munkában is megmutatkozott, de abban is, hogy mind kevesebb nehézség merült fel adminisztrációs-gazdasági vonalon. Az októberi Múzeumi Hónap alkal-

mával volt először módunk eredményesen dolgozó munkatársainkat megjutalmazni az Igazgatóság jutalmazási alapjából.

Mint utaltunk rá, a költségvetési előirányzat egyes tételeinél a kívánatosnál többször kényszerültünk címmódosítások, hitelátcsoportosítások engedélyeztetésére. Ez a tervszerű gazdálkodást esetenként zavarta, azonban a gazdasági részleg jó munkáját sok tény bizonyítja. Így az, hogy a kétmillió költséget s azon túl a több mint 300 000 Ft-os póthitelösszeg, továbbá 200 000 Ft-ot meghaladó külső támogatás, összesen 2 531 000 Ft felhasználása jelentős hibák nélkül, előírászerűen megtörtént. Ezen belül például félmillió épületfelújítási hitel felhasználása hét múzeumunk kisebb-nagyobb alakítása, tatarozása céljára 1963 augusztusában 90%-ban megtörtént. Megfelelően s az újabb tapasztalatok figyelembevételével történt az 1964. évi költségvetési előirányzat kidolgozása is, amely végül 2 591 000 Ft-os végösszeggel került jóváhagyásra. (Ez az előző évi előirányzatot több mint 30, az 1962. évit több mint 100%-kal haladja meg.)

Tetemes munkát jelentett az év első felében a korábban nem mindenütt megfelelően vezetett álló- és fogyóeszközleltár teljesen új alapokra helyezett felvétele is. Sok helyen a múzeumi ingatlanok sem voltak telekkönyvileg tisztázva, különösen a kismúzeumok esetében s a Balatoni Intéző Bizottság által használatunkba átadott tihanyi ingatlanoknál. Ez a munka még 1964-re is áthúzódott.

Még a vártnál is nagyobbra nőtt az Igazgatóság ügyiratkezelése. A négyezernél több ügyirat s általában az adminisztráció követelően felvetette főfoglalkozású adminisztrátor beállítását, amire 1964-ben lehetőségünk is nyílt. Ugyanígy szükséges volt részfoglalkozású munkaerővel a bérszámfejtés, illetőleg az anyagnyilvántartás feladatait a két főfoglalkozású gazdasági munkaerő válláról levenni. Az év végén az Igazgatóság soronkívül, a feladatok nagyságát méltányoló elbírálás alapján egy Skoda-furgon gépkocsit kapott, melynek üzembehelyezése azonban csak 1964 januárjában történt meg.

Itt említjük meg, hogy jelentős munkát jelentett a múzeumi szervezet belépődíjakból, kiadvány-, levelezőlap árusításból és egyéb térítésekkel összetevődő bevételének adminisztrálása is, hiszen ez az összeg meghaladta a 300 000 Ft-ot.

Az első, teljesen önállóan irányított gazdasági év erősen központi irányításra épült. Elvünk, nemcsak a pénzügyi tevékenység vonalán, az volt, hogy a lehetőségek kitapasztalása, de a feladatok mértéke is csak centralizált vezetés mellett végezhető el. A további években fokozatosan kívánjuk, már a feladatok és lehetőségek minden munkatársunk által meg-

1. Múzeumok, kiállítóhelyek Veszprém megyében (1963. évi állapot).

1. Museen und Ausstellungsstätten im Komitat Veszprém (Zustand im J. 1963).

1. Musées salles d'exposition au département de Veszprém (Situation en 1963.)

1. Мчзеѝи, места для выставки в комитате Веспрем, положение 1963 года.

ismert menetének tudatában, valamennyi múzeumi egységünknek a szükséges önállóságot megadni. (1. kép.)

II.

Igazgatóságunk 1963. évi munkatervében az alábbi feladatok előkészítése, illetőleg elvégzése szerepelt kiemelt fontossággal:

1. A keszthelyi múzeum ásatásainak lebonyolítása, az 1964-re tervezett új kiállítás megrendezésének előkészítéseként.

2. „A Bakony természeti képe” c. tudományos kutató-, gyűjtőmunka kielégítő megszervezése.

3. A múzeumi szervezet első tudományos kiadványának összeállítása.

4. A Veszprémi múzeum állandó kiállításainak teljes átrendezése.

5. A keszthelyi múzeum új kiállítási forgatókönyvének elkészítése.

6. Az emlékmúzeumok és kiállítóhelyek 1962-ben megindult felújítómunkájának folytatása.

7. A keszthelyi és veszprémi múzeum néprajzi és iparművészeti gyűjteményanyagának tervszerű gyarapítása.

Az egyes múzeumok részletjelentéseiben bővebben ismertetjük a többi között e kiemelt fontosságú teendők megvalósítása során elért eredményeinket. Általánosságban megjegyezhetjük azonban, hogy teljesítésük részben külső, részben belső okok következtében nem volt 100%-os. A keszthelyi múzeum jelentős anyagi erőforrásokkal támogatva három fontos ásatását (Fenekpuszta, Gyenesdiás, Salföld) lebonyolította. A természettudományi kutatómunka beindítása és ezévi lebonyolítása a várakozásnak megfelelően sikeresnek mondható.

„A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei” c. kiadványunk 24 tanulmányát sajtó alá rendeztük.

A nyilvántartás-raktározás tekintetében jelentős volt a veszprémi múzeum új raktárának megépítése és a még leltározatlan régészeti anyag beletárolása.

A veszprémi múzeum új állandó kiállításának rendezése azonban, bár az előkészítő munkák határidőre befejeződtek, mégis csak felerészben valósult meg, egyrészt a rendezőcsoport kései munkakezdése, másrészt a rendezés során felmerült nehézségek miatt.

A keszthelyi múzeum új állandó kiállításának forgatókönyve elkészült ugyan, azonban nem nyert jóváhagyást. Átdolgozása már a következő évre nyúlt át.

Az emlékmúzeumok, kiállítóhelyek közül a balatonfüredi múzeum épülete teljes felújításra került, Pápán a dísztermek helyrehozatala folytatódott, Sümegyen és Badacsonyan részleges átalakítást, felújítást

végeztünk. Teljesen újjárendeztük, illetőleg újonnan nyitottuk meg 1963 folyamán a pápai, gyenesdiási, várpalotai és zalavári kiállítóhelyek állandó kiállításait.

A két múzeum iparművészeti és néprajzi gyűjteményanyagának hosszabb ideje már elhanyagolt gyarapítási akcióját nem koronázta siker, egyrészt az aránylag csekély összegű vásárlási keret, másrészt megfelelő szakember hiánya miatt.

A továbbiakban az egyes múzeumok részletes munkajelentését ismertetjük és értékeljük.

III.

A Bakonyi Múzeum munkatervének összeállításánál utaltunk arra, hogy a most már a múzeumi szervezet irányító tevékenységével is megnövelt feladatok a jelenlegi három tudományos munkaerővel nem láthatók el tökéletesen. Meg kell azonban említenünk, hogy az évek óta már rendszeresen múzeumunkban dolgozó muzeológushallgatók, főleg a nyári időszakban igen jelentős segítséget jelentettek. Közreműködésük nélkül az égető és sürgős munkák elvégzése nem sikerült volna. Négy egyetemi hallgató, továbbá 2—3 más külső munkatárs bevonásával sikerült a leletmentések lebonyolítása, a raktár átköltöztetése és a régészeti leletanyag leltározatlan részének nyilvántartásbavétele.

1. Gyűjteménygyarapítás

a) Két tervátdolgozásunk közül a nagyvásonyi középkori telepfeltárás a megyei múzeumigazgató nagyméretű másirányú elfoglaltsága miatt elmaradt. Folytatott viszont a túskevári római telep feltárását Kiss Ákos irányításával.

Terven felül megkezdtük viszont a felsőörsi románkori templom belső szintkutatását, az Országos Műemléki Felügyelőség megbízásából, ez a munka 1964-ben is folytatódik (Éri István).

Múzeumunk gyűjtőterületén más intézmények régészeti öt helyen folytattak tervátdolgozást: Nováki Gyula Bakonykoppány—Keselóhegyen (őskori és koraközépkori földvár); Török Gyula Halimbán (avartemető); Czeglédy Ilona Berhidán és Balatonfűzfő—Mámapusztán (középkori templom, illetőleg templomrom feltárása, szintkutatása); Bóna István Várpalotán (longobárd temető — koraközépkori lakóházak) dolgozott.

Jelentős a hosszabb-rövidebb ideig tartó leletmentések száma. Hajmáskéren őskori putrilakás nyomait észleltük, Románról 232 darabos későbronzkori depóletet, Nagydémről a múlt század végén elő-

került bronzkori depólelet további darabjait gyűjtöttük be. Külsővaton mélyszántással csaknem teljesen tönkretett őskori-római-középkori lelőhelykomplexumot vizsgáltunk meg, Balatonfüreden egy római temető három sírját tártuk fel, Várpalotán a gimnázium építése során bolygatott avar temető további 15 sírját mentettük meg. Berhidán őskori, mészbetétes edényeket, ugyanitt egy 107 darabos középkori, Ósín 243 db-os kuruckori éremleletet gyűjtöttünk be. Viden koravaskori temetőt, Pápa—Öreghegyen avar temetőt, Kádártán az itteni longobárd temető további egy sírját mentettük meg. Folytatódott a Balatonfűzfő—Szalmássy telepi avartemető veszélyeztetett részének mentése (8 sír), Veszprémből, Ósküről, Csetényből, Jásdról és Várpalotáról igen értékes román kori és gótikus kőfaragványokat gyűjtöttünk be, Balatonszöllősről egy szétdúlt avar kori temető néhány jelentős darabját szereztük meg a múzeum számára.

Tervszerűen felül kívántuk vizsgálni a megyében meglévő kisebb régészeti tárgyakat is tartalmazó szakköri, iskolai gyűjteményeket. 1963-ban a külsővati és a hárskúti gyűjteményt vizsgáltuk meg, az utóbbit a lelőhelyekre vonatkozó feljegyzésekkel együtt a Bakonyi Múzeumba szállítottuk.

A régészeti topográfia előkészítő munkálatai során a veszprémi, pápai és a zirci járások területén folyt terepbejárás kb. 20 község területén.

b) A néprajzi gyűjtemény csak néhány jelentősebb tárggyal gyarapodott (taliándörögdi olajütő, a szentjakabfai olajütő makettje s jelenkori népművészeti faragások). Ezenkívül egy sümegi faragómester műhelyének felszerelését vásároltuk meg, „A Bakony erdeinek haszna” című tematikus állandó kiállítás-részünk gazdagítása érdekében. Kísérleteket tettünk az 1742-ből származó szentjakabfai igen értékes együtttest képviselő olajütőmalom megvásárlására, ez azonban egyelőre nem járt sikerrel.

c) Említettük már, hogy az ipar- és képzőművészeti gyűjtemény gyarapodása nem volt számottevő. A rendelkezésre álló keretből a múzeum Csikász-féle gipszszoborgyűjteményének a háború utáni időszakban csupán megrongálódott egyes darabjait, továbbá XVIII. századi értékes bútoraink némelyikét restauráltattuk. Mindkét anyag 1964-ben kiállításra kerül, az állagmegóvácson kívül ez is indokolta rendbehozatalukat. Tervbevéttük, hogy a herendi porcelángyár és az ajkai üvegyár termékeit rendszeresen, kötelempéldány rendszerrel begyűjtjük. Erre azonban az említett gyárak főhatósága nem adott engedélyt.

d) A természettudományi gyűjtés elsősorban „A Bakony természeti képe” c. kutatási program keretében folyt. A részvevők aktivitására jellemző, hogy a tervezett 50 tudományos munkatárs helyett 70 fő

kapcsolódott be a munkába. A kutatás eszmei eredményeit nem is említve, a múzeum természettudományi gyűjteménye több értékes anyagcsoporttal, kb. 1000—1200 darabbal gyarapodott (kövületek, csigák, lepkék, madarak és kisemlősök).

Papp Jenő a kutatóprogram irányításán túl végezte egyéni tervmunkáit, ennek során elsősorban ez eddig általa még nem ismert területeit kereste fel a Bakonyban.

e) Miután a legújabbkori történész beállítására státus hiányában mód nem volt, e gyűjteményrészleg gyarapítása továbbra is szórványosan tervszerűtlenül folyt (sporttörténeti emlékek stb.).

A Bakonyi Múzeum 1963-ban 1773 egyedileg számbavehető tárggyal gyarapodott.

2. Nyilvántartás, raktározás

a) Múzeumunkban tervszerűen folytattuk új, korszerű raktárak kialakítását és berendezését. Megépítettük a II. emeleti ún. képtári, magas teremben a jobb térkihasználást lehetővé tevő galériát. A raktár új helyiségbe való átköltöztetése (kb. 40 000 tárgy megmozgatása, polcok átépítése stb.) saját erőnkől bonyolódott le. A nagyobb alapterület lehetővé tette az I. emeleti tanulmányi raktár ide helyezését is. A nyitott polcon elhelyezett kisebb méretű tárgyakat (régészeti, néprajzi, iparművészeti anyag) dobozoltuk.

Miután az épület alagsorában a talajvíz miatt raktározásra alkalmatlan egyik nagyobb helyiséget megszüntettük s egy részét szigeteltük, végre sikerült a múzeum 28 000 darabot számláló geológiai gyűjteményét megfelelő modern szekrényekben elhelyezni. Ugyancsak az alagsorban a kőtári, antropológiai s mozaik-gyűjteményünk elhelyezésére megfelelő helyiségeket választottunk le, illetőleg polcozatot építettünk.

Itt említjük meg, hogy az elmúlt esztendőben megkezdett műhelyfelújítást is befejeztük. Így viszonylag modern berendezést kapott a restaurátorműhely (laboratóriummá való fejlesztés szándékával), modernizáltuk a fotólaboratóriumot, asztalosműhelyt, tusolót rendeztünk be.

b) Az átépítés és a raktárköltöztetés igen sok munkát követelt. Mindemellett azonban a nyilvántartás munkáját is végeztük, erősebb ütemben a tavalyinál. A már említett, 1773 ez évben gyűjtött és be is leltározott tárgy mellett további 7737 darabot leltározunk, túlnyomórészt a régészeti gyűjteményből. A korábbi években a Bakonyi Múzeum régi régészeti gyűjteményéből becslés szerint kb. 1—2000 leltározatlan tárggyal számoltunk. Végül is a régi anyag beletározása több mint 6000 tárgyat érintett, ehhez já-

rult még a Nagyvázsony—csepelyi falu ásatás anyagának az előző évről hátramaradt része s más kisebb, a korábbi években múzeumba került leletegyüttesek. Míg a régészeti gyűjteményben úgyszólván teljesen befejeztük, az iparművészeti gyűjteményben lassúbb tempóban, csak folytattuk a leltározást, azonban a törzsanyag sem ebben, sem a képzőművészeti gyűjteményrészlegben nem mondható teljesen beletároltának. A néprajzi, természettudományi, numizmatikai gyűjtemény folyamatos gyarapodása természetesen leltározásra került. A természettudományi gyűjtemény csak szekrénykataszteres nyilvántartásban szereplő rovargyűjteménye a preparátor munkábaállításával s a gyűjtés intenzívebbé válásával 1963-ban több mint 10 000-rel nőtt.

Tovább folytattuk a revíziós munkáit, főleg a régészeti és a természettudományi gyűjteményrészlegben. A 82 000 db-os, beletárolt gyűjteményből 50 000 db revíziózt.

1963-ban 10 000 régészeti és 500 néprajzi karton készült. A régészeti gyűjtemény úgyszólván 100%-osan kartonozottnak vehető, hasonlóképpen a geológiai gyűjteményrészleg is, így a jövőben a néprajzi, ipar- és képzőművészeti gyűjtemény kartonozásának befejeződése után a nyilvántartás naprakész állapotba hozható. Folyamatosan végezzük a régészeti gyűjtemény tárgyainak fényképekkel történő ellátását is.

Adattárunk kezelése csak a régészeti topográfia kutatásainak megkönnyítése érdekében végzett rajz-, feljegyzés s más dokumentációs anyag rendezésében nyilvánul meg. A fotótár fejlesztése, nyilvántartási munkák végzése az előző évi ütemben folyik. (1300 új felvétel s csaknem ugyanennyi beletárolása.) A könyvtár helyzetén alapvetően, megfelelő személy hiányában, 1963-ban sem tudtunk segíteni, gyarapodása a szokásos ütemben folyt.

3. Tudományos munka

a) Elkészült, részben külső munkatársak bevonásával, a Bakonyi Múzeum új régészeti, néprajzi kiállításának forgatókönyve. Az egyeztetést, összehangolást, tématerv kidolgozását Éri István végezte.

A keszthelyi Balatoni Múzeum új állandó kiállítási forgatókönyvének készítésében a Bakonyi Múzeum munkatársai még nem vettek részt, ez a jövő évben várható. Néhány, tervbevetett, de egyelőre meg nem valósított kiállítás forgatókönyvét sem készítettük el (Badacsony, Nagyvázsony-szabadtéri néprajzi múzeum, Ábrahámhegy). A tervnek megfelelően készült el a sümegi geológiai kiállítás forgatókönyve (Papp Jenő közreműködésével), a tihanyi népművészeti kiállítása (Vajkai Aurél). Terven felül Éri Ist-

ván a veszprémi Vármúzeum felújított kiállításának forgatókönyvét készítette el, míg Papp Jenő a kőszegi természetrajzi kiállítás rovtartani részének forgatókönyvét írta meg.

b) Egyéni tudományos munkásság tekintetében a múzeumi szakemberek tevékenysége nagyjából tervszerűen folyt.

Éri István szerkesztette a múzeumi szervezet Közleményeinek I. kötetét s ebbe az 1962. évi munkabeszámolón kívül tanulmányt írt „A nagydémi larium múzeumbakerülése”, illetőleg „A nagyvázsonyi Kinizsi-vár famaradványai” címmel (utóbbit Takáts Vilmossal közösen). Folytatta a Bakonyi Múzeum történetére vonatkozó kutatásait, a Veszprém megyei régészeti topográfia második kötetének szerkesztési-előkészítési munkálatait.

Kisebb ütemben folyt a nagyvázsonyi ásatások feldolgozása, a kisvárdai várásatás feldolgozása elmaradt.

Vajkai Aurél leadta a „Balaton népe” c. kötetének kéziratát (Gondolat Kiadó), folytatta „Szentgál szellemi néprajza” c. munkájának megírását. Elkészítette „Adatok a Balaton melléki szőlőhegyek népi építkezése” c. tanulmányát Közleményeink részére.

Papp Jenő két tervbevetett szakpublikációját az Acta Zoologica és a Rovartani Közlemények számára elkészítette. Megírta Közleményeink számára „Adatok a Bakony-hegység méhalkatú (Apoidea) faunájához” c. tanulmányát. Irányította a Bakony természeti képe kutatóprogram munkálatait, erről az októberi Múzeumi Hónap folyamán tartott tudományos értekezletre beszámolót készített, továbbra szerkesztette e kutatóprogram tudományos kiadványsorozatának első számait.

c) Tanulmányúton volt Éri István Lengyelországban (4 hét), Papp Jenő Csehszlovákiában (2 hét). Mindhárom tudományos dolgozónk részt vett a szakmúzeumok által szervezett szakmai-ideológiai konferenciákon.

Éri István vezette a Békés megyei múzeumi igazgatóság munkáját vizsgáló bizottság tevékenységét.

Isaszegi János restaurátor egyhónapos továbbképző tanfolyamon vett részt a központi múzeológiai-technológiai csoportnál.

4. Népművelési munka

a) 1963-ban összesen húsz időszaki kiállítást rendeztünk. Miután állandó kiállításaink közül a néprajzit az építkezések miatt áprilisban, a régészetit az átrendezés miatt augusztusban le kellett bontanunk, az időszaki kiállítások nem vonzottak az előző évi eredményt elérő látogatót, bár kétségtelen, hogy

még a nagyszabású átrendezési munka alatt is igyekeztünk a közönséggel kapcsolatban maradni.

Időszaki kiállításaink:

1. Xantus János festményei (1962. decemberétől — 1963. III. 11.) Múzeumi Ismeretterjesztő Központtal közösen.

2. Kémtevékenység a Magyar Népköztársaság ellen (I. 7—20.) Belügyminisztériummal közösen.

3. Fejtanulmányok, portrék (I. 22. — III. 12.) Múcsarnokkal közösen.

4. Impresszionizmus — az UNESCO reprodukciós anyagából (III. 16—31.) Múcsarnokkal közösen.

5. Modern iparművészet (IV. 10—26.) Múcsarnokkal közösen.

6. Újhelyi Gábor festőművész kiállítása (IV. 12—29.) Saját rendezésben.

7. Hat fiatal festőművész (V. 1—20.) Múcsarnokkal közösen.

9. Ehető és mérges gombák (V. 20. — VI. 15.) MIK-kel közösen.

9. Kovács Béla és K. Nagy Emerencia festőművészek kiállítása (V. 21 — VI. 20.) Saját rendezés.

10. Océánia művészete (VI. 15. — VII. 4.) MIK-kel közösen.

11. Erdey Dezső szobrászművész emlékkiállítása (VI. 21. — VIII. 21.) Magyar Nemzeti Galériával közösen.

12. Útirajzok (VII. 6—22.) Múcsarnokkal közösen.

13. A XIX. sz. orosz festészete (reprodukciós kiállítás). (VIII. 22. — IX. 15.) Múcsarnokkal közösen.

14. Radnóti emlékkiállítás (VIII. 26. — IX. 23.) MIK-kel közösen.

15. Afrikai népek élete — fotókiállítás (IX. 23. — X. 1.) Hazafias Népfronttal közösen.

16. Megyei kulturális seregszemle képzőművészeti és népművészeti anyaga (IX. 25. — X. 6.) KISZ megyei bizottsággal közösen.

17. Iparművészeti kincsek a XV—XVIII. századból (X. 12. — XI. 2.) Iparművészeti Múzeummal közösen.

19. Múzeumunk 1963. évi új szerzeményei (X. 1. — XI. 30.) Saját rendezésben.

19. Megyei őszi képzőművészeti tárlat (XI. 7. — XI. 25.) Saját rendezésben.

20. Kőszéntelegeink földtani kialakulása (XI. 29. — XII. 31.) MIK-kel közösen.

Múzeumunk kiállításait 1963-ban összesen 26 549 látogató tekintette meg (6000-rel kevesebb, mint 1962-ben).

b) A helyi sajtóban és a nyár folyamán megjelenő Balatoni Híradóban tudományos munkatársaink 1963-ban összesen 69 cikket jelentettek meg. Ezek

kétharmada néprajzi-helytörténeti vonatkozású volt, azonban figyelemreméltó a természettudományi ismeretterjesztést szolgáló 10 cikk megjelenítése. Vajkai Aurél megírta a Bakonyi Ház képekkel és rajzokkal illusztrált vezetőjét, amely még a megjelentetés esztendejében csaknem teljesen kifogyott.

c) Hasonló az arány a népszerűsítő előadások megtartásában is. Összesen 46 előadás hangzott el, ebből Vajkai Aurél (városvezetéssel együtt) 27-et, Papp Jenő 8-at és Éri István 11-et tartott. Míg a tudományos dolgozók a TIT megyei szervezetében igen nagy tevékenységet fejtenek ki (megyei elnökségben, szakosztályi vezetésben, továbbá a Batsányi és a Nyári Szabadegyetem vezetőségében), a konkrét ismeretterjesztő munkához, különböző, rajtuk kívül álló okok miatt nincs lehetőségük a kívánt és lehetséges mértékben.

d) A honismereti szakkör, honismereti kutatók irányítására 1963-ban is nagy figyelmet fordítottunk. A megyei tanács a kitűzött pályatételek díjazására biztosított jelentős összeget, a pályamunkák a Bakonyi Múzeumba futottak be. Ezek száma és színvonala emelkedőben van. A tavaszi gyenedíási falunap után ugyanott rendeztük meg októberben, a Múzeumi Hónap rendezvényeként 3 napos értekezletünket, melyen a megye honismereti kutatói beszámoltak tevékenységükről s több előadásban ismertették a honismereti kutatás előtt álló általános és helyi feladatokat (pl. a továbbképzés jelentőségét).

e) A műemlékvédelem konkrét feladatai közül Éri és Vajkai egyre több elvégzésre kap felkérést a városban, de az egész megye területét érintő kérdésekben. Sajnálatos azonban, hogy sem társadalmi szervezet keretében, sem a tanácsi apparátuson belül még mindig nincs egységes megyei műemléki bizottság, intézkedési jogkör hiányában kezdeményező lépéseink elakadnak.

Az 1963. évi tanácsválasztások után megszűnt a Veszprém városi Hazafias Népfront keretében évekkel ezelőtt létrejött műemléki albizottság gyakorlati tevékenysége. A városi tanács felkérésére a megyei múzeumigazgató a júliusi tanácsülésre referátumot készített, „Múzeumi és műemléki feladatok ellátása Veszprémben” címmel. A referátum vitája eredményes volt a múzeumi munka támogatása és értékelése tekintetében. A műemléki feladatok társadalmi úton való ellátására a városi tanács az év végén megszüntette a tanácstagokból létrehozott műemléki albizottságot s e tevékenység végzését ismét a Népfront aktíváira, közöttük a Bakonyi Múzeum munkatársaira bízta.

Összegezve a Bakonyi Múzeum 1963. évi teljesítményét, megállapítható egyrészt az, hogy a gyűjte-

ménygyarapítás mértéke helyenként visszaesett, másutt az elmúlt évvel azonos szinten mozgott. Ennek magyarázata egyrészt az alacsony tudományos létszám, másrészt az állandó kiállítás rendezésével kapcsolatos jelentős többletmunka. A nyilvántartási munkák azonban, beleértve a raktárak korszerűsítését, a korábbinál magasabb színvonalon folytak. Jelentős népművelési munkát végzett a múzeum kollektívája az egész megyei szervezetben, (kismúzeumoknál) is.

IV.

A Balatoni Múzeum munkatervének teljesítését több külső tényező gátolta. Így a múzeumigazgató olaszországi tanulmányútja, majd Frech Miklós negyedéves katonai szolgálata, a restaurátor tanfolyamon való részvétele, majd betegsége ugyancsak negyedéves kiesést jelentett. A nehézségeket növelte, hogy az ez év elejétől biztosított múzeológus állást (néprajzos számára), a jelentkező visszalépése miatt egész évben nem tudtuk betölteni. A kieséseket csak részben pótolta részfoglalkozású munkaerő tudományos kutatás és nyilvántartás céljára történt féléves beállítása, illetőleg gyakornokok nyári foglalkoztatása, helyettesítések.

A nehézségek ellenére megállapítható, hogy a múzeum munkatervi feladatainak zömét megoldotta.

A fentvázolt nehézségeken kívül tisztázatlan még a Balatoni Múzeum gyűjtőterületének és tevékenységének elhatárolása is a Somogy megyei múzeumi szervezettől. A Somogy egyrészére is kiterjedő terület természetszerűleg együttműködést kíván az ottani szervezettel s a közös munka formáinak tisztázását is, minderre 1963-ban még nem került sor.

1. Gyűjteménygyarapítás

a) Elsőízben történt meg, hogy a keszthelyi múzeum nem külső támogatással, hanem saját költségvetésben biztosított 50 000 Ft-os fedezettel végezte ásatásait. A munka során Fenékpusztán, Salföldön a pálos kolostorromnál és Gyenesdiáson IX—X. századi temetőben folyt a kutatás. Ezenkívül leletmentést végeztek a vörsi langobárd temetőben és a ke-reki Katonavárban.

A Balatoni Múzeum gyűjtőterületén akadémiai tervásatását folytatta Cs. Sós Ágnes Zalaváron, Kozák Károly a sümegi várban folytatta a kutatást.

Jelentős eredményekkel járt a múzeum gyűjtőterületén az Akadémia Régészeti Kutató Csoportjával közösen végzett topográfiai munka lelőhelykutatása. Az év folyamán összesen 112 eddig ismeretlen lelő-

helyet fedeztek fel. A terven felül végzett terepjárásai munkával együtt Sági Károly összesen 190 napot töltött a terepen, ez a múzeumi belső munkát visszaszorította.

b) Szinte egyáltalán nem folyt néprajzi, ipar- és képzőművészeti gyűjteménygyarapítás, megfelelő szakember hiányában. A helytörténeti gyűjteményt az első világháború idejéből való munkásmozgalmi dokumentumokkal gyarapítottuk.

c) A természettudományi gyűjtemény egy helyi kabóca-gyűjtemény, továbbá csigagyűjtemény megvásárlásával gyarapodott jelentős mértékben, míg Frech Miklós az ásatásokon rendszeresen gyűjtötte a növénytan maradványokat, ezenkívül az új természettudományi kiállításához kőzeteket, kőületeket gyűjtött Sümeg és Kékkút környékén, 120 gyűjtőnapon.

d) A múzeum fürdőtörténeti adattára egy csaknem 5000 db-os képeslevelezőlap gyűjtemény megvásárlásával gazdagodott, míg ugyanide sorolható egy pedagógia-történeti jelentőségű könyvgyűjtemény megalapozása, egyelőre mintegy 3500 kötetnyi tan-könyvvel s más munkákkal.

A múzeum 1963-ban összesen 3211 db egyedileg számbavehető tárggyal gyarapodott.

2. Nyilvántartás, raktározás

a) A raktárak helyzetében 1963-ban lényeges változás nem volt, a régészeti raktárt új polcozattal, fiókokkal láttuk el.

b) A leltározás során 3840 tárgyat leltároztak a természettudományi és régészeti gyűjteménybe. A gyűjteményrevízióra még nem került sor, éppen a különböző kiesések és nagymértékű terepmunkák miatt. Ugyancsak elmaradt a leírókartonok készítése is. — Az adattárban viszont 7873 darabot leltároztak be, a fotó és könyvanyag gyarapodása a szokásos mértékű volt.

Az év folyamán az igazgatói lakás teljes belső felújítását, a restaurátor — házfelügyelő lakásában a fürdőszoba kialakítását végeztük el.

3. Tudományos munka

a) A múzeum két tudományos munkatársa elkészítette az új állandó kiállítás tématervét, ez elfogadásra került. Az ugyancsak általuk készített for-gatókönyvet azonban csak részleteiben fogadták el, átdolgozására külső munkatársak igénybevételeével a Főosztály utasítást adott. Ez a munka 1964-re halasztódott olyanformán, hogy a kiállítás megrendezését is egy évvel elhalasztottuk.

b) *Sági Károly* elkészítette „A Balaton pusztulásának időrendje” c. dolgozatát, melyet a keszthelyi történetész vándorgyűlés alkalmával tartott előadásán ismertetett. Közlésére a Századok hasábjain kerül sor. Ugyanő elkészítette Közleményeink I. kötete számára „A vörsi langobárd temető újabb ásatási eredményei” c. dolgozatát. Frech Miklóssal közösen készült el (a Vízgazdálkodás c. folyóirat számára) „Adatok a keszthelyi öböl hinarasodásának kérdéséhez” c. munkája.

Frech Miklós Közleményeink I. kötete számára elkészítette „A vörsi langobárd temető növényzeti leletei” c. tanulmányát, továbbá az Acta Arch. számára Zdenek Tempir „A magyarországi növénytermesztés emlékei” c. cikk részletes lektori véleményét. Tervbevolt további feldolgozásai katonai szolgálata miatt maradtak el.

c) Külföldi tanulmányútra, bár kérésüket továbbítottuk, 1963-ban nem került sor, eltekintve Sági Károly 1962-ben megkezdett olaszországi tanulmányútjának ez évre történt áthúzódsától.

Sági Károly elvégezte a marxista—leninista esti egyetem második évfolyamát, Frech Miklós a Természettudományi Múzeum szakmai-ideológiai értekezletein vett részt.

Itt említjük meg, hogy Sági Károly résztvett a Zala megyei múzeumok működésének vizsgálatára kiküldött bizottság munkájában.

Csiszár Károly restaurátor a Központi Múzeológiai Technológiai Csoport egyhónapos továbbképző tanfolyamán vett részt.

4. Népművelési munka

a) A Balatoni Múzeum 1963-ban összesen 15 időszaki kiállítást rendezett:

1. Keszthely története 1848—1962 (saját rendezés).
2. Az impresszionizmus — az UNESCO reprodukciós anyagából (Múcsarnokkal közösen).
3. Hat fiatal festőművész (Múcsarnokkal közösen)
4. A helikon képzőművészeti pályázat díjnyertes alkotásainak kiállítása (saját rendezés).
5. Batsányi-emlékkiállítás (Múzeumi Igazgatóság anyaga).
6. Keszthelyi iskolák politechnikai kiállítása (városi tanáccsal közösen.)
7. Megyei KISZ képzőművészek kiállítása (KISZ-szel közösen.)
8. Bélyegkiállítás (Magyar Postával közösen).
9. Balaton a képzőművészetben (a Nemzeti Galériával közösen — állandó jellegű kiállítás).
10. Az NDK fiatal képzőművészeinek kiállítása (Hazafias Népfronttal közösen).

11. A Balatoni Múzeum aranykincsei (saját rendezés a Múzeumi Hónap alkalmával).

12. A Balatoni Múzeum régészeti—növényzeti maradványai (saját rendezés, a Múzeumi Hónap alkalmával).

13. A rajzművészet mesterei (reprodukciós kiállítás).

15. Tűzvédelem a mezőgazdaságban (Megyei Tűzoltóparancsnoksággal közösen).

Az időszaki kiállítások számának növekedése (változatos, de nem mindig vonzó, színvonalas anyag) nem járult hozzá a látogatottság emelkedéséhez, sőt annak csökkenését sem tudta megakadályozni. Így 1963-ban az összes múzeumlátogató száma 44 093 fő volt, hétezerrel kevesebb, mint az előző évben. A múzeum számára bianco-plakátot készítettünk.

b) Írásos ismeretterjesztés tekintetében Frech Miklós 2 cikkét a helyi sajtó közölte, Sági Károly az idegenvezetőképző tanfolyam részére írásos anyagot készített.

c) Sági Károly ismeretterjesztő s a múzeum anyagát bemutató helyszíni tárlatvezető jellegű előadásainak száma összesen 10, közülük 2 rádióinterjú. Frech Miklós 2 ismeretterjesztő előadást tartott.

A Balatoni Múzeum munkatársai közreműködtek a zalavári falumúzeum és a sümegi geológiai kiállítás rendezésében is.

Összefoglalva a Balatoni Múzeum 1963. évi tevékenységét, egyes munkaterületeken, így pl. a gyűjteménygyarapítás—ásatás terén is feltétlen javulás, fejlődés állapítható meg, ami elsősorban a rendelkezésre bocsátott anyagi eszközök jelentős mértékében is megmutatkozik. A nyilvántartási munkában mutatkozó elmaradást a következő évben kell behozni. A tudományos munka terén az eredmények kielégítőek, különösen jelentős a régész és az archaeobotanikus együttműködése az ásatástól a feldolgozásig. A múzeum jó kapcsolatot épített ki a Keszthelyen az év folyamán megrendezett országos jellegű találkozók, értekezletek vezetőségével, így ezek a múzeumot mindenkor igénybe is vették.

Bár a népművelési tevékenység területén általában fokozódó intenzitás figyelhető meg, a statisztikai adatok alapján arra kell következtetnünk, hogy hatásköre nem terjed. Az eddiginél jobb propagandára van szükség, hogy a csökkenő látogatási tendencia megszűnjék.

V.

Kismúzeumaink, kiállítóhelyeink működéséről szóló beszámolóinkban előljáróban általános célkitűzéseink megvalósításáról adunk összefoglalót. Folytatni kívántuk az elhanyagolt állapotban levő kis-

múzeumok külső-belső felújítását, értve ezalatt az épületfelújítást és a kiállítások megújítását, bővítését is. Ez a munka az év folyamán nagyjából be is fejeződött. Ezenkívül számbavettük a kismúzeumok csekélyszámú, de eddig kevés kivétellel kimutatásban soha nem szerepelt saját gyűjteményanyagát is. A bejelentés természetesen helyenként még várta magára. Végül, általában igyekeztünk jobb szemlélyi feltételekkel és propagandaeszközökkel a kismúzeumok látogatottságának emelkedését is elősegíteni. A több mint százezer fős látogatószám-emelkedés jelzi, hogy ezt a célkitűzésünket is sikerült megvalósítani.

Ide tartozik a megye összes múzeumát ismertető, magyar és német nyelven kiadott füzetünk megjelentetése is, amelynek 3000 példányát 1963-ban el is adtuk.

1. Madártani kiállítás, Abrahámhegy

Csörgy Titusz egykori lakóházában létesítendő kiállítóhelyünk épületét birtokbavettük. Az épület teljes felújítása és az itteni kiállítás megrendezése azonban 1964 első félévére tolódtott át. A forgatókönyv vázlata már elkészült, az anyaggyűjtés a Balatoni Múzeum és a Madártani Intézet munkatársainak segítségével megindult.

2. Irodalmi Emlékmúzeum, Badacsony

Hosszas huzavona után megkezdődött az itteni három épület felújítása, elsősorban a tetőnadázás. A nagyszabású belső átalakítás, a borászati-szőlészeti kiállításrész elkészítése az építkezés elhúzódása miatt 1963-ban elmaradt.

A múzeumból plakátot készítettünk. A múzeum látogatottsága nagyjából az előző évvel megegyező volt.

3. Jókai Emlékmúzeum, Balatonfüred

Az épületet kívülről teljesen tatarozták, ez volt az első nagyobb felújítás a múzeum 10 évvel ezelőtti történet megnyitása óta. Rendeztük a balatonfüredi községi tanács segítségével a múzeum parkját is.

A kiállításon csak kisebb bővítést hajtottunk végre (függönyök, szőnyegek beszerzése), egyes helyiségeit fűthetővé tettük, ezáltal a téli látogatottságot is lehetővé tettük. A Megyei Könyvtárral közösen az épület hátsó verandáján Jókai műveit tartalmazó, többszáz kötetes olvasótermet rendeztünk be, melynek forgalma az év folyamán igen jelentős volt. (Kb. 8000 olvasó). Ugyanitt, kérésünkre, a Petőfi Iro-

dalmi Múzeum 4 tárlóban Jókai idegen nyelven megjelent műveit állította ki.

A múzeumból plakátot készítettünk, a kiállítást is bemutató kiadványt (Lipták Gábor: Jókai Balatonfüreden), az utolsó példányig eladtuk. A múzeum látogatottsága 1963-ban az előző évihez képest 10 000 fővel emelkedett, összesen 39 421 fő volt.

4. Helytörténeti kiállítás, Gyenesdiás

Az októberi Múzeumi Hónap alkalmával, a helyi tanács által biztosított ideiglenes helyiségben igazgatóságunk Hernád Tibor ottani evangélikus lelkész gyűjtőmunkája eredményeként begyűlt többszáz, főleg néprajzi vonatkozású tárgyat kiállításon mutatuk be. A rendezésben közreműködött Vajkai Aurél és Isaszegi János restaurátor. A gyűjtemény végleges nyilvántartásbavétele (a keszthelyi múzeum gyűjteményébe), még nem történt meg. A falumúzeum 1963-ban még mindössze csak 277 látogatót fogadott.

5. Fürdőtörténeti kiállítás, Hévíz

Az elavultsága miatt 1962-ben lebontott kiállítóhely működését, megfelelő helyiség hiányában egyelőre szüneteltetjük. Eddigi tárgyalásaink a kiállítás jobb elhelyezésére még nem jártak eredménnyel.

6. Városi Múzeum, Pápa

Az év végén, december 16-i hatállyal a Művelődésiügyi Minisztérium által biztosított állásra Mithay Sándor ősrégész a pápai múzeum igazgatójává kineveztük. Személyével megvalósítható lesz a megye harmadik, gyűjtőterülettel és a tudományos munka feltételeinek biztosításával önálló múzeumának létrehozása.

A városi tanács az év folyamán tanácsülésen foglalkozott a múzeum problémáival s ezek egyrésztnek megoldása érdekében határozatot hozott.

Az év folyamán folytattuk a volt Eszterházy-kastély dísztermeinek restaurálását, a raktárak egyrészt a padlásteren kialakított új helyiségbe költöztettük át. A múzeum eddigi gyűjteményanyagának nyilvántartásbavétele 1964-re tolódtott át.

A Múzeumi Hónap idejére a már teljesen felújított Nádor-teremben az Iparművészeti Múzeum segítségével „Régi magyar kastélybútorok” címmel állandó kiállításrészlet nyitottunk meg. Az év folyamán a múzeumban összesen 13 időszakos kiállítást rendeztünk:

1. Egzotikus ékszerek I. 1. — II. 12. (Néprajzi Múzeummal közösen).

kiállítási helyiség helyett egy önálló épületet biztosított számunkra. A tervezett felújítási munkák 1964-re húzódtak át.

10. Helytörténeti kiállítás, Várpalota

Fejlesztési tervünkön felül, a várpalotai tanács és az ottani művelődési ház segítségével hoztuk létre a szervezet újabb kiállítóhelyét. Az itteni helyi gyűjtemény anyagának raktári és kiállítási célokra történő elkülönítésével, a Bakonyi Múzeum gyűjteményének igénybevételével és egy új, nagyobbmértetű terem biztosításával az új kiállítás megrendezésének előfeltételei biztosítottak voltak. Igazgatóságunk a tárlókat bocsátotta rendelkezésre s ezzel a Múzeumi Hónap idején megnyithattuk legmodernebbül megrendezett kis kiállítóhelyünket, melynek látogatottsága meglehetősen nagy, két hónap alatt 2142 fő.

A várpalotai vár hasznosítását tárgyaló értekezleten résztvettünk s ott, javaslatunkat elfogadva a vár földszinti részének három szárnyában létesítendő helytörténeti múzeum helykielölése is megtörtént. Ez az új helyiségsor előreláthatólag 1968-ban készül el.

11. Vármúzeum, Veszprém

A veszprémi várban, az egyre fokozódó és ideirányuló idegenforgalom igényeinek kielégítésére három kiállítási egységet létesítettünk. Közülük a Szent György-kápolna átrendezése már 1962-ben megindult, ez évben újabb, innen származó kőfaragványok elhelyezésével és a javaslatunkra a városi tanács költségén restaurált Szent Imre-szobor felállításával be is fejeződött. A Hősi Kapuban 1959-ben megrendezett és kivitelében is elavult kiállítást teljesen átrendeztük, felújítottuk, kötári részlegét a Bakonyi Múzeum anyagával bővítettük. A veszprémi püspökséggel folytatott tárgyalásaink eredményeként a Gizella-kápolnát is bekapcsolhattuk a bemutatható egységek sorába, itt is magyarázó feliratokat helyeztünk el s innen származó faragványokat.

A Vármúzeum egységeinek látogatottsága a kellő teremóri létszám, propaganda eredményeként az előző évi tízszeresére nőtt, 106 998 főre.

12. Helytörténeti kiállítás, Zalavár

A terveknek megfelelően az itteni iskolai és Lantos Hilár magángyűjteményének igénybevételével korszerű kis kiállítást készítettünk a zalavári ásatások bemutatása céljából. Ezt megelőzően a kiállítási helyiséget felújítottuk. A kiállítást Cs. Sós Ágnes forgatókönyve alapján rendeztük meg, a Balatoni

Múzeum munkatársainak segítségével. Megnyitására júliusban került sor. A kis gyűjtemény látogatottsága 1073 fő volt 1963 második félévében.

13. Reguly Múzeum, Zirc

Az itteni, helyi kezdeményezésre létrejött kiállítás felújítása ez évben elmaradt, mivel anyagi erőforrásainkat a tapolcai Batsányi- emlékkiállítás megrendezéséhez csoportosítottuk át. Lényeges változás tehát nem történt, a múzeum propagálására plakátot készítettünk. A múzeum látogatóinak száma 19 155 fő volt, másfélezerrel több, mint az előző esztendőben.

VI.

Szakmai felügyeletünk alá tartozó kiállítóhelyek, gyűjtemények vonatkozásában az alábbiakat állapítjuk meg:

Általánosságban igazgatóságunk igyekezett érvényesíteni a szervezet létrehozásakor ráhárult megbízást e gyűjtemények, kiállítások működtetésének, nyilvántartási munkájának tekintetében. E tevékenységünk azonban legtöbb helyen még csak előkészítő tárgyalásokig jutott el, másutt formálisnak volt mondható.

1. Porcelánmúzeum, Herend

A Múzeumi Főosztály kiküldöttjeivel együtt megtekintettük az itt létesítendő új, állandó kiállítás munkálatait. Javaslatunkra a gyár vezetősége működési engedélyért folyamodott és segítségünkkel kidolgozta a múzeum szervezeti szabályzatát. A múzeum kiállításának megrendezése és megnyitása a jövő esztendőre húzódtott át.

2. Kinizsi Vármúzeum, Nagyvázsony

Az itteni kiállítóhely, továbbá az itteni ásatásaink anyagát tartalmazó raktárhelyiségek ügyében, a létesítendő szabadtéri néprajzi múzeum berendezése tárgyában megnyugtató döntés nem született. Így a helyzet továbbra is megoldatlan, a Vármúzeum kiállításának átrendezése sürgető feladat marad továbbra is, a régészeti anyag és kőtár végleges elhelyezése, beletározása és kiállítása is várat magára. A népi műemléképületben újabban elhelyezett községi könyvtár nem a legmegfelelőbb hasznosítási módja ennek a kisajátított és mintaszerűen helyreállított épületnek.

Az Idegenforgalmi Hivatal kezelésében működött Vármúzeumnak 1963-ban 57 220 látogatója volt, csaknem hatezer fővel több, mint az előző esztendőben.

3. Képfestő Múzeum, Pápa

A Textilipari Kutatóintézet létesítményeként működtetett kiállítóhellyel kapcsolataink meglehetősen lazák. Sikert a belépődíjak tekintetében az általános belépődíjrendszerrel itt is bevezettetni s az igen értékes kiállításnak az eddiginél valamivel jobb propagandát biztosítani. A látogatottság ennek ellenére minimálisnak mondható, 2181 fő.

4. Református gyűjtemény, Pápa

A gyűjtemény és könyvtár sorsa (helyiségproblémákkal, személyi kérdésekkel együtt), egyelőre megoldatlan. Szorgalmazásunkra a Múzeumi Főosztály és az illetékes szervek kiküldöttei jelenlétében tisztáztuk a fennálló problémákat s döntés született arra nézve, hogy a gyűjteménynek nem kimondottan egyházi jellegű részlegei (régészeti-numizmatikai anyag) valamilyen formában átadhatók lesznek a helyi múzeum részére.

5. Batsányi-kiállítás, Tapolca

Tapolcán évek óta felmerülő kérdés volt az önálló épületben létesítendő Batsányi Emlékmúzeum. E tekintetben csak igen kismértékű előrehaladásról számolhatunk be: megtörtént egy, megfelelő helyen álló épület kisajátítása, de az új épület felemelése pénzügyi fedezet hiányában egyelőre nem megoldható.

Batsányi születésének 200. évfordulójára Igazgatóságunk a helyi tanács felkérésére igen értékes képzőművészeti anyaggal kiegészített Batsányi életművét bemutató dokumentációs kiállítást rendezett a Községi Tanács nagytermében, melynek a nyitvatartás 1 hónapja alatt 3529 fő látogatója volt. Hely hiányában a kiállítást Keszthelyre szállították át. A kiállítást a Petőfi Irodalmi Múzeum közreműködésével készítettük el. Ez alkalommal a Megyei Könyvtárral közösen „Batsányi János irodalmi munkássága és egykorú képmásai” címmel kiadványt adtunk ki.

Az Idegenforgalmi Hivatal helyiségében levő kis állandó kiállítást 1963-ban összesen 11 911 fő tekintette meg, csaknem ezer fővel több, mint 1962-ben.

66. Egyházmegyei Múzeum, Veszprém

A veszprémi püspöki palotában összegyűjtött, jelentős értékű és mennyiségű, főleg barokk-kori műtárgy nyilvántartásbavétele eredményesen folyik. Közreműködésünkkel folyik az anyag fotóztatása és kartonoztatása is. Mintegy 50%-ban az anyag már nyilvántartott és védett. Javaslatunkra a püspökség elkészítette a múzeum alapítólevelét és azt jóváhagyásra felettes hatóságokhoz továbbította. A Múzeumi Főosztály kiküldötteivel együtt tárgyalásokat folytattunk a múzeum nyilvánossá tételének lehetőségeiről.

7. Könyvtármúzeumok: Keszthely—Zirc

Ezekkel az intézményekkel szorosabb kapcsolataink egyelőre nem alakultak ki, bár bizonyos tekintetben a tevékenység összehangolása és egymás kölcsönös segítése okvetlen szükséges. Keszthelyen a könyvtár kiállítási termeiben a Balatoni Múzeum iparművészeti gyűjteményének legértékesebb tárgyai vannak kikölcsönözve, az ott rendezett időszaki kiállítások összehangolása is szükséges volna, különös tekintettel a kastély várható helyreállítása utáni hasznosítási tervek kidolgozására. Zircen a múzeum folyosóján megrendezett Reguly-émlékiállítás anyagának a könyvtári folyosón újonnan rendezendő modern kiállításhoz történő kölcsönzését tárgyaltuk meg.

A keszthelyi Helikon könyvtárat 1963-ban 74 338 látogató tekintette meg (9194 fővel több, mint 1962-ben); Zircen a Reguly könyvtár látogatása 16 479 fő volt (1962-ben: 15 600 fő).

VII.

A Múzeumi Igazgatóság tevékenységének lemérésére legalkalmasabbak az 1963. évi költségvetés, a létszám, a gyűjtemények s a látogatottság fejlődését jelző kimutatások összevetése az 1962. évvel.

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG KÖLTSÉGVETÉSE

KIADÁS	1962. ÉVI JÓVÁHAGYOTT ÖSSZKÖLTSÉGVETÉS	1962. ÉVI PÓTHITELEK	1962-BEN ÖSSZESEN	1963. ÉVI JÓVÁHAGYOTT ÖSSZKÖLTSÉGVETÉS	1963. ÉVI PÓTHITELEK	1963-BAN ÖSSZESEN
01-es rovat	326 066	—	326 066	377 000	37 000	414.000
02-es rovat	95 160	29 100	124 260	249 300	1 000	250 300
03-as rovat	5 200	15 500	20 700	14 800	19 500	34 300
04-es rovat	8 370	—	8 370	8 400	3 400	11 800
05-ös rovat	376 710	22 200	398 910	482 300	114 500	596 800
06-os rovat	66 630	8 500	75 130	127 200	30 800	158 000
07-es rovat	25 670	—	25 670	250 000	44 550	294 550
08-as rovat	—	—	—	500 000	60 000	560 000
ÖSSZES KIADÁS	903 806	75 300	979 106	2 009 000	310 750	2 319 750
BEVÉTEL*	1962 évi előirányzat: 329 340			1963. évi előirányzat: 307 000	1963 évi teljesítés: 337 000	

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG LÉTSZÁMKIMUTATÁSA
a./ FŐFOGLALKOZÁSÚ DOLGOZÓK

SOR-SZÁM	N É V	BEOSZTÁS, BESOROLÁS	MUNKAHELY	L É T S Z Á M F Ő				Megjegyzés:
				1962. jan. 1-én	1962. dec. 31.	1963. jan. 2.	1963. dec. 31.	
1.	Éri István	megyei múzeumigazgató 7203	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	1	1	
2.	Sági Károly	múzeumigazgató 7204	Balaton Múzeum Keszthely	1	1	1	1	
3.	Mithay Sándor	múzeumigazgató 7204	Helytörténeti Múzeum Pápa	—	—	—	1	1963. XII. 15-től
4.	Vajkai Aurél	tudományos főmunkatárs 7222	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	1	1	
5.	Papp Jenő	múzeológus II. 7224	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	1	1	
6.	Frech Miklós	múzeológus II. 7224	Balaton Múzeum Keszthely	1	1	1	1	
7.	Betöltetlen	segédmúzeológus 7225	Balaton Múzeum Keszthely	—	—	1	1	
8.	Isaszegi János	restaurátor II. 7228	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	1	1	
9.	Csiszár Károly	restaurátor II. 7228	Balaton Múzeum Keszthely	1	1	1	1	
10.	Horváth Pál	főeladó II. (gazdasági igazgató II.) 7423 — 7403	Bakonyi Múzeum Veszprém	—	1	1	1	1962. VII. 1-től, átminősítve 1963. VIII. 1-től
11.	Bartha Lászlóné	főeladó II. 7423	Múzeum Tihany	1	1	1	1	kilépett IX. 1-én
12.	Bárdossy Lászlóné	eladó 7424	Bakonyi Múzeum Veszprém		1	1	1	1962. IX. 1-től
13.	Gyarmati Istvánné	gondnok 7441	Reguly Múzeum Zirc	1	1	1	1	
14.	Isaszegi Istvánné	kisegítő III. 7473	Bakonyi Múzeum Veszprém	1	1	1	1	
15.	Futo Jenő	kisegítő III. 7473	Balaton Múzeum Keszthely	1	1	1	1	
16.	Nagy Anna	kisegítő III. 7473	Balaton Múzeum Keszthely	1	1	1	1	
17.	Balogh István	kisegítő III./II. 7473/71.	Múzeum Tihany	1	1	1	1	átminősítve 1963. IX. 1.
			Összesen:	13	15	16	17	

b./ ÁLLANDÓ RÉSZFOGLALKOZÁSÚ DOLGOZÓK

SOR-SZÁM	NÉV	BEO SZTÁS, BESOROLÁS	MUNKAHELY	1962. JAN. 1.	1962. DEC. 31.	1963. JAN. 1.	1963. DEC. 31.	MEGJEGYZÉS
1.	Kövesdi Tiborné	adminisztrátor	7442 Bakonyi Múzeum	1	1	1	1	
2.	Szukop Emma Varga Imréné	preparátor	Bakonyi Múzeum Veszprém			1	1	
3.	Czeiner Mária	teremőr	7474 Bakonyi Múzeum	1	1	1	1	
4.	Havas Jánosné	teremőr	7474 Bakonyi Múzeum	1	1	1	1	
5.	Kapás Sándorné	teremőr	7474 Bakonyi Múzeum	1	1	1	1	
6.	Zimmermann Gusztáv	teremőr	7474 Bakonyi Múzeum	1	1	1	1	
7.	Szóllósi Anna	teremőr	7474 Bakonyi Múzeum	1	1	1	1	
8.	Kaptay Antal	teremőr	7474 Bakonyi Múzeum	1	1	1	1	
9.	Lajtai János	portás	7475 Bakonyi Múzeum		1	1	1	1962. VIII. 1.-től
10.	Dénes András	portás	7475 Bakonyi Múzeum			1	1	
11.	Tóth Ernőné	takarító	7474 Bakonyi Múzeum			1	1	
12.	Vitéz József	teremőr	7474 Bakonyi Múzeum			1	1	
13.	Zsebe Lajosné	teremőr	7474 Bakonyi Múzeum		1	1	1	1962. VIII. 1.-től
14.	Raft István	teremőr	7474 Balatoni Múzeum	1	1	1	1	
15.	Sebestyén István	teremőr	7474 Keszthely	1	1	1	1	
16.	Cseh Géza	teremőr	7474 Balatoni Múzeum	1	1	1	1	
17.	Cseh Gézané	teremőr	7474 Keszthely	1	1	1	1	
18.	Péterfalvi Andorné	teremőr	7474 Balatoni Múzeum	1	1	1	1	
19.	Papp Sándor	teremőr	7474 Balatoni Múzeum	1	1	1	1	
20.	Bojársky Dezsőné	teremőr	7474 Keszthely	1	1	1	1	
21.	Németh Gyuláné	takarító	7474 Balatoni Múzeum	1	1	1	1	
22.	Heffler Gyula	teremőr	7474 Keszthely	1	1	1	1	1962. VIII. 1. -től Keszthelyre helyezve
23.	Hertelendy Gáborné	teremőrgondnok	7474 Irodalmi Emlékmúzeum, Badacsony	1	1	1	1	1963. I. 1-től átminősítve
24.	Békássy Istvánné	takarító	7474 Irodalmi Emlékmúzeum,	1	1	1	1	1962. VIII. 1.-től
25.	Hertelendy Gábor	teremőr	7474 Jókai Emlékmúzeum	1		1	1	átminősítve
26.	Séy Aladár	teremőr	7474 Balatonfüred	1		1	1	1962. VIII. 1-től
27.	Kemechey Jenő	gondnok	7441 Jókai Emlékmúzeum	1	1	1	1	
28.	Istvánffy Miklósné	teremőr	7474 Balatonfüred	1		1	1	
29.	László Jenőné	házfelügyelő	7474 Jókai Emlékmúzeum		1	1	1	
30.	Jászai Józsefné	takarító	7441 Balatonfüred		1	1	1	1962. VIII. 1-től
31.	Jászai József	teremőr	7474 Helytörténeti Múzeum, Pápa	1	1	1	1	
32.	Szabó Istvánné	teremőr	7474 Helytörténeti Múzeum, Pápa	1	1	1	1	
33.	Hauck Vendél	kisegítő III.	7472 Helytörténeti Múzeum, Pápa			1	1	
34.	Kovács J. András	gondnok	7441 Kisfaludy Emlékmúzeum, Sümege	1	1	1	1	1962. VIII. 1-től
35.	Kovács J. András	teremőr	7474 Kisfaludy Emlékmúzeum, Sümege			1	1	
36.	Bozó Sarolta	gondnok	7441 Helytörténeti Kiállítás	1	1	1	1	
37.	Szalay Lajos	gondnok	7441 Zalavár	1	1	1	1	
38.	Peindl András	teremőr	7474 Helytörténeti Kiállítás		1	1	1	1962. VIII. 1-től
39.	Weszely Ferenc	takarító	7474 Zalavár			1	1	
40.	Hermann Júlianna	teremőr	7474 Reguly Emlékmúzeum		1	1	1	1962. VIII. 1-től
41.	Farkas Imréné	takarító	7474 Zirc			1	1	
			7474 Helytörténeti Kiállítás, Tuskevár					
			Összesen	18	26	31	31	

c./ IDŐSZAKI FŐFOGLALKOZÁSÚ DOLGOZÓK

SOR-SZÁM	NÉV	BEOSZTÁS, BESOROLÁS	MUNKAHELY	HÓNAP SZÁM	
				1962.	1963.
1.	Balogh Istvánné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	9	9
2.	Wéber Dezső	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	9	9
3.	Aradi Vince	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	7	7
4.	Baranyai Lászlóné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	6	6
5.	Blénessy Tiborné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	6	6
6.	Csizmadia Istvánné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	6	6
7.	Farkas Vincéné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	6	6
8.	Fülöp Istvánné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	6	6
9.	Kovács Istvánné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	6	6
10.	Szentgyörgyi Józsefné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	6	6
11.	Volfínák Dénesné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	6	6
12.	Dobos Gáborné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	4	6
13.	Dobos Pálné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	—	4
14.	Csizmadia Mártonné	teremőr 7474	Múzeum, Tihany	—	3
15.	Börzsönyi Ferencné	szolgálatvezető teremőr 7474	Vármúzeum, Veszprém	—	6
			ÖSSZESEN	77	92

d./ IDŐSZAKI RÉSZFOGLALKOZÁSÚ DOLGOZÓK

SOR-SZÁM	NÉV	BEOSZTÁS,	ESOROLÁS	MUNKAHELY
1.	4 fő á 7 hónap	teremőr	7474	Bakonyi Múzeum Veszprém
2.	2 fő	teremőr	7474	Balatoni Múzeum Keszthely
3.	1 fő	teremőr	7474	Irodalmi Emlékmúzeum, Badacsony
4.	1 fő	teremőr	7474	Jókai Emlékmúzeum Balatonfüred
5.	2 fő	teremőr	7474	Vármúzeum Veszprém
10 fő ÖSSZESEN				

A VESZPRÉM MUZEUMI IGAZGATÓSÁG GYŰJTEMÉNYEI

a./ BAKONYI MUZEUM VESZPRÉM

b./ BALATONI MUZEUM KESZTHELY

Gyűjtemény ág	Teljes tárgyi gyűjteményanyag					
	1962. XII. 31.		1963. évi gyarapodás		1963. XII. 31.	
	egyedi	becslés	egyedi	becslés	egyedi	becslés
Természet-tudomány	22 707	12 400	97	10 600	22 804	23 000
Régészet	31 827	11 000	8 482	500	40 309	5 500
Numizmatika	6 858	6 600	746	×	7 604	6 200
Néprajz	6 952	×	19	×	6 971	×
Iparművészet	3 899	×	126	×	4 025	×
Képzőművészet	1 110	×	×	×	1 110	×
Irodalmi	×	×	×	×	×	×
Helytörténeti	3 903	×	×	×	3 903	×
Összesen	77 256	30 000	9 470	11 100	16 726	34 700
Segédgyűjtemény						
Adattár	×	×	×	×	×	×
Fotó	19 351	×	1 229	300	20 580	300
Könyv	8 389	×	255	×	8 644	×
Folyóirat	433	×	65	×	498	×
Összesen	28 173	—	1 549	300	29 722	300

Gyűjtemény ág	Teljes tárgyi gyűjteményanyag					
	1962. XII. 31.		1963. évi gyarapodás		1963. XII. 31.	
	egyedi	becslés	egyedi	becslés	egyedi	becslés
Természet-tudomány	18 814	2 400	2 810	150	21 624	2 550
Régészet	15 615	2 370	330	300	15 945	2 670
Numizmatika	5 910	×	×	×	5 910	×
Néprajz	4 457	×	×	×	4 457	×
Iparművészet	3 035	220	×	×	3 035	220
Képzőművészet	1 267	×	1	×	1 268	×
Irodalmi	×	×	×	×	×	×
Helytörténeti	1 119	×	70	×	1 263	×
Összesen		4 990	3 211	450	53 502	5 440
Segédgyűjtemény:						
Adattár	25 196	15 000	7 873	×	33 042	15 000
Fotó	2 189	×	×	418	2 189	418
Könyv	9 590	×	529	×	10 119	×
Folyóirat	2 769	×	23	×	2 792	×
Összesen	39 717	15 000	8 425	418	48 142	15 418

c./ KIS MUZEUMOK GYŰJTEMÉNY ANYAGA

	Természet-tudomány	Régészet	Numizmatika	Néprajz	Iparművészet	Képzőművészet	Irodalom	Helytörténet	Összesen
Irodalmi Emlékmúzeum									
Badacsony	×	×	×	×	34	8	×	3	45
Jókai Emlékmúzeum									
Balatonfüred	×	×	×	×	14	×	×	×	14
Helytörténeti Múzeum									
Gyenesdiás									
Városi Múzeum									
Pápa	150	70	180	5	40	25	×	465	935
Kisfaludy Emlékmúzeum									
Sümege	259	6	336	186	17	50	652	35	1 541
Múzeum, Tihany									
Helytörténeti Múzeum									
Túskevár	×	141	611	94	4	×	×	66	916
Helytörténeti Múzeum									
Várpalota									
Vármúzeum, Veszprém									
Helytörténeti Múzeum									
Zalavár									
Reguly Múzeum, Zirc	96	×	69	180	26	×	×	10	381
Összesen	505	217	1 196	465	135	83	652	579	3 832

LELTÁROZÁS – KARTONOZÁS – REVÍZIÓ

	Bakonyi Múzeum	Balaton Múzeum	Kis-múzeumok	Összesen
Leltározott 1962. XII. 31-én	73 123	40 708	1 420	115 251
Leltározás 1963 folyamán	9 503	3 840	935	14 278
Leltározott 1963. XII. 31-ig	82 626	44 548	2 355	129 529
Leltározatlan 1963. XII. 31-én	9 600	8 954	1477	20 031
Kartonok száma 1962. XII. 31.	15 883	1281		17 164
Karton készült 1963-ban	10 605			10 605
Karton összesen 1963. XII. 31-én	26 488	1 281		27 769
Revízióva 1962. XII. 31	32 070			32 070
Revízióva 1963 folyamán	17 837			17 837
Revízióva összesen 1963. XII. 31-én	49 907			49 907

**A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI
IGAZGATÓSÁG GYŰJTEMÉNYEI ÖSSZESÍTÉS**

	Teljes tárgyi gyűjteményanyag					
	1962. XII. 31.		1963. évi gyarapodás		1963. XII. 31.	
	egyedi	becslés	egyedi	becslés	egyedi	becslés
Természet-tudomány	42 026	14 800	2 907	10 750	44 933	25 550
Régészet	47 659	13 370	8 812	800	56 471	14 170
Numizmatika	13 964	6 600	746		14 740	6 600
Néprajz	11 874		19		11 983	
Iparművészet	7 069	220	126		7 195	
Képzőművészet	2 460		1		2 461	
Irodalmi	652				652	
Helytörténeti	5 675		70		5 745	
Tárgyi anyag összesen	131 379	34 990	12 681	11 550	144 090	46 320
Segédgyűjtemény						
Adattár	25 169	15 000	7 873		33 042	15 000
Fotó	21 540		1 229	718	22 769	718
Könyv	17 979		784		18 763	
Folyóirat	3 202		88		3 290	
Segédgyűjtemény összesen:	67 890	15 000	9 974	718	77 864	5 718

A VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMOK ÉS GYŰJTEMÉNYEK LÁTOGATÓINAK SZÁMA

	1963-ban				Összesen 1963	Összesen 1962	1962 1963. közti különbség
	egyéni		csoportos				
	felölt	gyermek	felölt	gyermek			
a) VESZPRÉM MEGYEI MÚZEUMI IGAZGATÓSÁG							
1. Bakonyi Múzeum, Veszprém	4 103	1 429	5 380	15 637	26 549	32 656	- 6 107
2. Balatoni Múzeum, Keszthely	9 727	3 531	13 225	17 610	44 093	51 166	- 7 073
3. Helytörténeti Kiállítás, Várpalota	nincs részadat				2 142		+ 2 142
4. Helytörténeti Kiállítás, Túskevár	nincs részadat				1 952	1 570	+ 380
5. Helytörténeti Kiállítás, Zalavár	nincs részadat				1 073		+ 1 073
6. Helytörténeti Kiállítás, Gyenesdiás	nincs részadat				277		+ 277
7. Irodalmi Emlékmúzeum, Badacsony	15 402	8 236		9 573	33 211	33 609	- 398
8. Jókai Emlékmúzeum, Balatonfüred	18 535	2 438	7 727	10 721	39 421	29 171	+ 10 350
9. Kisfaludy Emlékmúzeum, Sümeg	1 490	2 677		14 436	18 603	9 202	+ 9 401
10. Reguly Antal Emlékmúzeum, Zirc	3 386	1 463	3 924	10 382	19 155	17 563	+ 1 592
11. Múzeum, Tihany	80 556	56 744		24 674	161 974	140 000	+ 21 974
12. Vármúzeum, Veszprém	30 840	5 861	41 064	29 233	106 998	11 027	+ 95 971
13. Városi Múzeum, Pápa	1 748	1 221	1 561	5 472	10 002	8 006	+ 1 996
Összesen	165 787	83 600	72 881	137 738	465 450	333 968	+131 410
b) EGYÉB							
1. Batsányi Emlékiállítás, Tapolca					11 911	10 954	+ 957
2. Helikon Könyvtár, Keszthely						65 144	
3. Kluge Képfestő Múzeum, Pápa					2 181	1 490	+ 691
4. Kinizsi Vármúzeum, Nagyvázsony						51 849	
5. Reguly Antal Könyvtár, Zirc	16 813	2 312	38 669	5 426	57 220	15 600	+ 41 620
Összesen						145 037	
Mindösszesen						479 005	

Bericht über die Tätigkeit der Direktion der Museen des Komitates Veszprém im J. 1963.

Die neue Organisation der Komitatsmuseen hat im zweiten Jahr ihres Bestehens, 1963, ihre Tätigkeit vollkommen selbständig entfaltet, nachdem die materiellen und persönlichen Möglichkeiten, wie auch die Arbeitspläne im J. 1962 bereits gegeben waren. Im J. 1963 hat dagegen die Direktion das Programm der weiteren Entwicklung des Personalbestandes und der finanziellen Lage, sowie das Arbeitsprogramm der Institutionen dieser Organisation ausgearbeitet.

Obwohl die neue Organisation auch im J. 1963 noch viel Schwierigkeiten zu bekämpfen hatte, gestalteten sich die Formen des Museumlebens in diesem Jahr aus und ließ die Praxis abmessen, ob eine Konzentration der persönlichen und materiellen Kraftquellen innerhalb eines Verwaltungsgebietes zur Lösung der Hauptaufgaben möglich ist. Im Allgemeinen kann man sagen, daß in allen museologischen Zweigen der Wissenschaft und Volksbildung ein Fortschritt wahrzunehmen ist. Hierauf deuten die unter Nr. VII des Berichtes vorgelegten statistischen Angaben über das Budget, den Personalbestand, die Vermehrung der Sammlungen, die Evidenzhaltung und die Erhöhung der Frequenz hin.

Im Arbeitsplan haben die folgenden Aufgaben eine besondere Betonung erhalten und werden auch teilweise durchgeführt:

1. Eine planmäßige Durchführung der Ausgrabungen. An 5 Stellen wurden durch die Direktion, an 7 Stellen durch Arbeiter anderer wissenschaftlichen Institutionen auf dem Gebiet des Komitates Ausgrabungen vorgenommen. Die Zahl der Rettungsgrabungen betrug 21.

2. Die Durchführung des naturwissenschaftlichen Programms „Naturlandschaftsbild des Bakony“ wurde fortgesetzt. Über diese Arbeit wird in einer separaten Studie ausführlich berichtet.

3. Der Band I mit 24 Studien der wissenschaftlichen Mitteilungen der Direktion wurde druckfertig zusammengestellt. Außerdem wurden fünf,

teilweise bilinguistische (ung.—deutsch) Kataloge unserer Museen herausgegeben.

4. Die Vorarbeiten einer Neuaufstellung der archäologischen und ethnographischen Ausstellung im Bakonyi Múzeum wurden verrichtet. Die praehistorische Sektion der Ausstellung wurde vollständig umgeordnet. Die römische Sektion wird erweitert und als neue Sektionen werden das Lapidarium und die Sammlung der Völkerwanderungszeit ins Leben gerufen. Die bisherige Ausstellung der Volkskunst wird durch eine thematische Ausstellung unter dem Titel: „Nutzen der Wälder des Bakony-Gebirges“ abgelöst. Das Arrangement der Ausstellung erfordert auch die Umgestaltung einzelner Teile des Gebäudes. Deshalb greift es auch in das folgende Jahr 1964 hinüber.

5. Es wurden Vorbereitungen der Veranstaltung der ständigen Ausstellung in Keszthely getroffen und die wissenschaftlichen Forschungen in den Dienst der Verwirklichung dieses Ziels gestellt.

6. Es wurden neben Erneuerungen der Gebäude kleinerer Gedenkmuseen und Ausstellungsgebäuden die Sammlungen deren weiter geordnet und modernisiert. Im J. 1963 haben wir in sieben solchen Museen die Ausstellungen teilweise, oder gänzlich umgeordnet. In unseren größeren Museen wurden insgesamt 50 periodische Ausstellungen arrangiert. Den Erneuerungen und der kräftigen Propaganda ist es zu verdanken, daß die Zahl der Besucher unserer Museen auf 465.000 gestiegen ist; das ist um 130.000 mehr, als die Gesamtzahl im vorigen Jahr.

7. Wir wollten außer der archäologischen Sammlung auch unsere ethnographische, gewerbe- und kunstgeschichtliche Sammlung weiterentwickeln. Unsere Möglichkeiten waren aber in diesen Richtungen mangels Erhöhung der Zahl des Personals und infolge der Inanspruchnahme unserer Mitarbeiter bei anderweitigen Arbeiten bedeutend geringer.

Außer den erwähnten Arbeiten hat die mehr und mehr zusammengeschmiedete Kollektive der Museenorganisation noch eine vielseitige Tätigkeit ausgeübt. In dieser Hinsicht ist die archäologische To-

pographie des Komitates die wichtigste Arbeit, die, angefangen in den vorigen Jahren, an manchen Orten 1964 beendet wird. Viel Energie wurde für solche öffentliche und Privatsammlungen aufgebracht, die nicht zu unserer Organisation gehören, deren Zustand aber dies erfordert hatte.

Im Laufe des Jahres haben verschiedene Obrigkeiten die Lage und die Probleme der Volksbildung und der wissenschaftlichen Arbeit bei unserer Museenorganisation besprochen. Immer mehr wurde von verschiedenen Seiten her der Anspruch geäußert, daß unsere Museenorganisation, mit Hinsicht auf die

hervorragende Rolle des Komitates im Fremdenverkehr, ihr Netz weiterentwickeln soll. Neuen Museumgründungen muß aber die Sicherstellung des Budgets und des Personals vorausgehen.

Es ist auch allgemein bekannt, daß die Museenorganisation ohne einer gründlichen wissenschaftlichen Arbeit ihre anspruchsvolle Tätigkeit auf dem Gebiet der Volksbildung nicht bewältigen kann. Dem richtigen Verhältnis der wissenschaftlichen Arbeit und der Volksbildung soll also eine besondere Aufmerksamkeit gewidmet werden.

István Éri

Compte rendu de l'activité en 1963 de la Direction des Musées du Comitat de Veszprém

L'organisation des musées du comitat qui en 1963, entré dans la deuxième année de ses fonctions n'a pu, cette année là, effectuer ses travaux avec une totale indépendance, étant donné qu'en 1962 les possibilités matérielles et celles du personnel, lui étaient déjà fixées, tout comme les projets de travail. Mais en 1963, c'est la Direction qui a élaboré le programme de développement matériel et de celui du personnel, ainsi que le plan de travail des institutions appartenant à l'organisation.

Bien qu'en 1963, la nouvelle organisation ait été en butte à de nombreuses difficultés, au cours de l'année, les modes de fonctionnement se sont constitués et l'on a pu conclure dans la pratique: peut-on concentrer les forces personnelles et matérielles d'un territoire administratif en vue de l'accomplissement de certaines tâches principales? En général, on peut constater un progrès dans toutes les branches des travaux de musée, scientifiques et d'éducation nationale. C'est ce dont témoignent les comptes-rendus statistiques du VIIe point du rapport, au point de vue de l'augmentation du budget, de l'effectif, des collections, et de l'accroissement du nombre des visiteurs.

Les tâches suivantes étaient soulignées dans le plan de travail, et la plupart d'entre elles ont été accomplies.

1. Exécution rationnelle des fouilles. La Direction a procédé à des fouilles à 5 endroits du territoire du comitat, tandis qu'à d'autres places, d'autres instituts scientifiques y ont également procédé. Le nombre des trouvailles s'élève à 21.

2. L'exécution du programme scientifique „L'aspect de la nature dans la région du Bakony”, s'est

poursuivie. Nous donnons un compte-rendu détaillé de ces travaux dans une étude séparée.

3. Nous avons recueilli et préparé, prêtes à imprimer, les données du premier volume de la publication de la série scientifique de la direction qui contient 24 études. En dehors de cette publication, nous avons édité encore 5 catalogues de certains musées, dont quelques-uns en langues hongroise et allemande.

4. Les travaux d'organisation de la nouvelle exposition d'archéologie et d'ethnographie du Musée du Bakony de Veszprém ont été entrepris. La section des animaux fossiles a été entièrement remaniée, l'exposition romaine a été complétée et nous avons ajouté à nos collections un lapidarium et une exposition de l'époque de la migration des peuples. L'exposition ethnographique fait place à une autre exposition presque exclusivement composée d'art populaire intitulée: „Utilité des forêts du Bakony.” L'organisation de l'exposition qui exige la transformation de certaines parties du bâtiment se prolongera aussi pendant l'année 1964.

5. Nous avons procédé aux travaux d'aménagement de la nouvelle exposition permanente de Keszthely, et en premier lieu nous avons destiné les recherches scientifiques en cours à la réalisation de ce but.

6. Nous continuons, en plus de la rénovation de leurs bâtiments, à réaménager et à moderniser les expositions des petits musées commémoratifs et les salles d'exposition elles-mêmes. En 1963 nous avons en partie ou complètement réaménagé 7 de ces musées, et nous avons organisé 50 expositions temporaires dans nos plus grands musées. C'est au rema-

нием des expositions aussi bien qu'à la propagande plus efficace que nous devons l'accroissement du nombre de nos visiteurs, 465—450, 130 000 de plus qu'au cours des dernières années.

7. En dehors de la section des collections archéologiques, nous aurions aimé développer davantage nos collections ethnographiques, d'art décoratif et de beaux arts. Mais en raison du nombre pour le moment très réduit de collaborateurs archéologues et spécialistes d'histoire naturelle tous très occupés, et du manque d'accroissement du personnel, nos possibilités ont été sensiblement diminuées.

En dehors de ce que nous venons de citer, la collectivité de l'organisation des musées toujours plus cohérente a encore déployé de multiples activités, parmi lesquelles la plus importante est entre autres l'établissement de la topographie archéologique du comitat, entrepris au cours de ces dernières années, qui à certains endroits sera terminé en 1964. Nous avons déployé beaucoup d'énergie pour décider du sort des collections publiques et privées et des sal-

les d'exposition n'appartenant pas à notre organisation, dont l'état exigeait nos soins.

Au cours de l'année, plusieurs de nos autorités supérieures ont discuté la situation des activités scientifiques et d'éducation nationale de l'organisation des musées. On s'accorde de plus en plus souvent à constater, en raison du rôle important des organisations des musées dans le tourisme du comitat, que le réseau doit en être élargi mais il importe que l'assurance des conditions matérielles adéquates et du personnel requis précède la fondation de nouveaux musées. C'est aussi un point de vue admis et soutenu de toutes parts que, sans travaux de recherches scientifiques bien fondés, l'organisation des musées n'est pas à même de déployer des activités d'éducation nationale répondant aux exigences, il faut donc absolument veiller à la juste proportion de leurs rapports réciproques.

István Eri

ОТЧЕТ О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ МУЗЕЕВ КОМИТАТА ВЕСПРЕМ В 1963. Г.

Комитатская организация музеев, вступившая в 1963. г. во второй год своего существования, лишь теперь смогла совершить свои работы полностью самостоятельно, так как в 1962. г. личный состав и материальные возможности были уже заранее определены, но в 1963. г. программа развития личного состава и материального развития, как и рабочие планы относящихся к организации учреждений были разработаны Управлением.

Несмотря на то, что новая организация и в течение 1963. г. боролась с многочисленными затруднениями, в этот период уже сформированы виды деятельности и можно было проверять в практической работе возможность концентрации личных и материальных источников силы в пределах административного округа на выполнение определенных главных задач. В общих чертах можно сказать, что во всех отраслях научной деятельности музеев и их работы в области народного просвещения наблюдается прогресс. На это указывают и статистические таблицы в пункте 7) отчета по смете, личному составу, по увеличению и посещаемости собраний как и по их учету.

В рабочем плане были выдвинуты в первый план и были выполнены большей частью следующие задачи:

1. Планомерное выполнение раскопок. На территории комитата на 5 местах проведены раскопки сотрудниками Управления, далее на 7 местах сотрудни-

ками других учреждений, и численность спасения находок была всего 21.

2. Продолжались работы по выполнению научно-исследовательской программы по естествознанию „Картина природы Баконя”. По этой работе дается отдельный отчет в данном ежегоднике.

3. Первый том, содержащий 24 очерка серии научных изданий Управления был подготовлен к печати. Кроме того было издано 5 каталогов по отдельным музеям, отчасти на венгерском и немецком языках.

4. Начаты работы по составлению новой выставки веспремского Баконьского музея по археологии и этнографии. Часть выставки по древним временам была полностью перестроена, римская выставка пополняется, в качестве новой части выставки создаются лапидарий и участок выставки по эпохе великого переселения народов. Взамен до сих пор существовавшей этнографической выставки почти полностью характера народного искусства образуется тематическая выставка под именем „Полезность лесов Баконя”. Составление выставки, требующее перестройки отдельных частей здания продолжается в 1964. г.

5. Подготовлены и работы по составлению новой постоянной выставки в г. Кестхей, и дальнейшие научные исследования сосредоточены в первую очередь на осуществление этой задачи.

6. Рядом с возобновлением менее больших музеев-памятников и зданий выставок продолжается реорганизация и усовершенствование выставок в этих помещениях. В 1963. г. в 7 таких музеях были полностью или отчасти преобразованы выставки, в больших же музеях были открыты всего 50 периодических выставок. Благодаря возобновлению выставок и более эффективной пропаганде количество посетителей наших музеев было равно 465. 450 чел., то-есть на 130. 000 больше, чем в предыдущем году.

7. Рядом с археологическим собранием мы хотели еще в более значительной мере развивать наши коллекции по этнографии, прикладному и изобразительному искусству. Но для этого нам открылась в намного меньшей степени возможность ввиду того, что у нас пока имеется немногочисленный научный персонал, который, состоящий главным образом из сотрудников-специалистов по археологии и естественному, был занят другими работами, и что личный персонал до сих пор не увеличился в значительной мере.

Кроме вышеуказанных задач все более сковывающийся коллектив музейской организации развернул еще очень многослойную деятельность. Из числа последних следует указать на археологическую топографию комитета, подготовка которой начата уже

в предыдущих годах и которая будет закончена на отдельных местах уже в 1964. году. Была затрачена очень большая энергия на судьбу всех выставочных помещений, общественных и частных собраний, которые не принадлежат нашей организации, но требуют помощи.

В течение отчетного года положение и проблемы научной работы и деятельности в области народного просвещения музейской организации были обсуждены различными вышестоящими органами. Со стороны все больших мест высказано то желание, что в будущем необходимо расширить сеть музейской организации, ввиду того, что комитат с точки зрения туризма имеет выдвинутую в первый план роль, но до создания новых музейских учреждений необходимо заботиться об обеспеченности их соответствующим личным составом и материальными средствами. И та точка зрения была широко принята и поддержана, согласно которой музейская организация без обоснованной научной работы не будет в состоянии совершить деятельность по народному просвещению в соответствии с требованиями, следовательно, в обоих случаях следует обратить большое внимание на правильные отношения.

ИШТВАН ЭРИ